

Oktatási Hivatal

A versenyző kódszáma:

A 2013/2014. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
második forduló

MAGYAR IRODALOM

FELADATLAP

Munkaidő: 300 perc (feladatlap: 60 perc, zárthelyi pályamunka: 240 perc)
Elérhető pontszám: 100 pont (feladatlap: 20 pont, zárthelyi pályamunka: 80 pont)

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűkkel ki kell tölteni a versenyző adatait tartalmazó részt! A munkalapokra nem kerülhet sem név, sem más megkülönböztető jelzés, kizárólag a versenyző számjele, amelyet minden munkalapra rá kell írni!

Minden versenyző **csak az általa választott témához tartozó feladatlapot** oldja meg! A megoldáshoz íróeszközön kívül **más segédeszköz (az alpmű, vagy más forrás) nem használható!** Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás fölé- vagy melléírásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlap beadása után a zárthelyi pályamunka elkészítéséhez íróeszközön kívül **kizárólag a választott irodalmi mű (művek) szövege használható, egyéb segédanyag (kézirat, szakirodalom, jegyzet stb.) nem.** Minden versenyzőnek az általa választott témában kell kidolgozni a pályamunkát a helyszínen kapott tisztázati lapokon!

A munka végén **minden dolgozatlapot a borítólapon** kell elhelyezni, és azzal együtt kell beadni.

A VERSENYZŐ ADATAI

A versenyző kódszáma:

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

.....utcahsz.

A felkészítő tanár(ok) neve:

Középiskolai tanulmányait a 13. évfolyamon fejezi be: igen nem*

*A megfelelő szó aláhúzendó

I. A Reményik Sándor költészete című témakörhöz tartozó feladatlap

1. feladat

Melyik költőkhöz szól Reményik Sándor az alábbi idézetekben?

Az eredeti helyesírás szerint közölt Reményik-idézet	A megszólított költő neve
a) „...Én nagy rokonom, ó, zokon ne vedd, Ha Rád vetem ma borus szememet, Volt sok testvérnek szép szava is hozzám, De a szívem fölé csak Te hajoltál. A költészet nagy erdejébe jártam, S a napsugaras széltől, messze, benn, Egy sötét úton én Hozzád találtam.”
b) „...Te reánk hagytál egy darab eget, Egy örökreszt a porló rög felett. Kisajátíthatatlan birtokot. Az álmaiddal benépesítettél Egy új hazát, Szabadság és szerelem gyarmatát: Egy magyar csillagot. ...”
c) „...Am benned testté lőn, ki nem vagy test már, Míg én még hurcolom a bús igát, És járom, szikkadt szívvel egyre járom Vers-stációm meg nem írt sorát. A méltatásod, látod, elmarad, De bölcs mosolyod hozzám érkezik, Kik egymást nem ismertük itt alatt: Suttogjuk ma: <Lélektől lélekig>”.
d) „...Te nem úgy ülsz ott, mint az Alkotó, De ők tisztelnek teremtetőjükképpen. Ha soká nézem, Miklós vas-kezében Megrezzen a gerezdes buzogány – S a láng Piroska fölvetett szemében Feléd lobogja rajongva: Atyám!”

Elérhető pontszám: a négy költő megnevezéséért egyenként 1, összesen 4 pont

2. feladat

Pótolja a hiányzó szót a Reményik-kötetek címében!

- a) **Vadvizek** (1921)
 b) **harangoz** (1925)
 c) **Magas** (1940)
 d) **az örökméccsel** (1932)
 e) **Egy** **indul** (1925)
 f) **Kenyér** (1932)

Elérhető pontszám: a helyes pótlásokért 0,5 – 0,5, összesen 3 pont

3. feladat

Fogalmazza meg néhány mondatban az alábbi – eredeti helyesírás szerint közölt – verszárlatok *hasonlóságát és különbségét!*

Reményik Sándor: <i>És ha kell, ...</i>	Kölcsey Ferenc: <i>Zrínyi dala</i>
<p>„...És leszünk múzeumok kincse majd, Hült meteorok, roppant sírkövek, Kiket egy távol, késő nemzedék Tán megsüvegel majd és megkövet És talán féltő tisztelettel mondja: Ezek az ide tévedt, kemény holtak, Ezek a furcsa, idegen világok – Ezek – magyarok voltak!”</p>	<p>„...Vándor, állj meg! korcs volt anyja vére, Más faj állott a kihúnyt helyére, Gyöngé fővel, romlott, szívtelen; A dicső nép, mely tanult izzadni S izzadás közt hősi bért aratni, Névben él csak, többé nincs jelen.”</p>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: a *hasonlóságot* és a *különbséget* is megfogalmazó, szabatos kifejtésért 2-2, összesen 4 pont

4. feladat

A „*csillag*” szóképek több *jelentése* van Reményik Sándor motívumrendszerében. Nevezzen meg négyet – röviden!

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1, összesen 4 pont

5. feladat

„Latiatuc feyleym zumtuchel mic vogmuc...” (1200 táján)	„Látjátok feleim szem’tekkkel, mik vagyunk....” (Márai Sándor)	„Látjátok feleim,...” (Kosztolányi Dezső)	„Látjátok, feleim, hogy mik vagyunk?...” (Reményik Sándor)
--	---	--	---

a) A négy hasonló kezdetű mű címének azonos elemei:

b) Egészítse ki a fenti válaszát, hogy Reményik Sándor alkotása teljes címet kapjon!

.....

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1, összesen 2 pont

6. feladat

Milyen lényeges rokon mozzanatokat ismer fel a két idézetben? Fogalmazzon meg közülük hármat néhány mondatban!

Magyari Lajos: Csoma Sándor naplója	Reményik Sándor: A döntő pillanat
„...Ki verte meg azt a kisfiút az utak igézetével, dobogni ki lopott bele nyugtalan szívet, s ígérte-hazudta, hogy messzire ér el?Az utat én akartam, mert engem akart az út....”	„...Ezer szemével, tündöklő szemével Engem nézett az augusztusi ég. Mert tudta jól: eljött a pillanat, Hogy én is ráemelem szememet, S az első látás megpecsételi A rólam megírt költő-végzetet. ...”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: helyes válaszonként 1, összesen 3 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

Reményik Sándor költészetének változásai a „Végvári”-versektől az „Ahogy lehet”-ig

II. A Mándy Iván novellái című témakörhöz tartozó feladatlap

1. feladat:

Az alábbi két idézet alapján foglalja össze néhány mondatban Mándy Iván írói hitvallását!

„Mit akarhat egy író? Bármilyen meglepő, írni.
A tehetsége törvényei szerint.”

(Mit akarhat egy író? 1966)

„Miért írok?”

Értük.

A lerongyolódott házakért.

A megvakult ablakokért.

Az udvarokért.

A gangokért.

A porolórúdért.

Az ecetfáért.

A sötét kapualjért,

ahova az Isten behúzódott.”

(Válasz a Nappali Ház körkérdésére „Miért ír Ön?” 1995)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: 2 pont

2. feladat

**Az alábbi fogalmak szerint sorolja fel Mándy Iván prózájának jellemző vonásait!
Az értelmezés mellé írjon egy-egy novellacímet is példaként!**

„Nagyvárosi folklorista”

.....

.....

Epikus nosztalgia

.....
.....

Műhelynovellák

.....
.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 1-1 pont, összesen 6 pont

3. feladat

Mándy Iván novellahőseinek életében gyakran találkozunk önéletrajzi elemekkel. Két-két példával mutassa be, milyen életrajzi mozzanatokat ismerhetünk fel az alábbi szereplők sorsában!

Zsámboky János

.....
.....
.....
.....

Mádai

.....
.....
.....
.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 – 0,5 pont, összesen 2 pont

4. feladat

Miért és hogyan válhatott mítosszá Mátyás novellisztikájában a futball és a mozi világa? Gondolatait igazolja egy-egy novella címével is!

Futball-mítosz:

.....

.....

.....

Mozi-mítosz:

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: válaszleemenként 0,5 – 0,5 pont, összesen 2 pont

5. feladat

Nevek – kapcsolatok

- a) **Milyen kapcsolata volt Mátyás Ivánnak az alább megnevezett személyekkel és kulturális, irodalmi fórumokkal?**

Schöpflin Aladár

.....

Holmi

.....

Sándor Pál

.....

Újhold

.....

Elérhető pontszám: válaszleemenként 0,5 – 0,5 pont, összesen 2 pont

b) Melyik novellában találkozunk az alábbi szereplőkkel? Mire utalnak a történelmi és a beszélő nevek?

Kossuth Lajos a novella címe:

.....

Vaclav Havel a novella címe:

.....

Dsidás a novella címe:

.....

Príma Pofa a novella címe:

.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 – 0,5 pont, összesen 4 pont

6. feladat

Milyen filmszerű eszközök fordulnak elő Mándy novelláiban? Nevezzen meg négy ilyen jellemzőt!

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 – 0,5 pont, összesen 2 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

**Az emlékezés technikája, idő- és térkezelés Mándy Iván
néhány szabadon választott novellájában**

III. A **Kisfaludy Károly** színművei című témakörhöz tartozó feladatlap**1. feladat:**

Röviden fejtse ki, hogyan kapcsolhatók az alábbi személyek, fogalmak Kisfaludy Károly szépirói tevékenységéhez!

a) Bolyai Farkas:

.....

b) Székesfehérvári színtársulat:

.....

c) Gaal György:

.....

d) Zsebkönyv:

.....

e) Mohács:

.....

f) Toldy Ferenc

.....

Elérhető pontszám: válaszanként 0,5 – 0,5 pont, összesen 3 pont

2. feladat:**„Írói tükrök”**

A) Kisfaludy Károly saját műveinek is görbe tükröt tartott. Mely drámáit parodizálják a következő xéniái?(Az egyik idézetben szereplő műcímet kipontoztuk.)

a) „Sok haza-puffogás, ok semmi, de szörnyü magyarság.
Bundás indulatok: oh be *tatári* műv ez!”

Parodizált dráma:

- b) „Jambus-e, próza-e, vagy micsodás mű? - Dráma pedig szép!
Szép? - Hm! Győz a magyar: s tapsa az ottfen elég.”

Parodizált dráma:

- c) „..... dörög s hőst szöktet az özvegyi várba.
Ablakból kapu lesz; szép dolog, és nem is új.
Hogy sereg is mene át a lyukon, már kell ide sok hit:
Több mint Thalia kér, bár leleménye szegény.”

Parodizált dráma:

B) Kortárs írók is tükröt tartottak. Kik a szerzői az alábbi kritikai megállapításoknak?

- a) „Nincs nagyobb gyengeség, mint a főembereket minden hiábavalóságokban térferegteni.” — „A hallgatónak történet kell, nem készület; ez nem tudósítást, hanem cselekedetet vár. [...] Úgy vélekedik recensens, hogy a magányos beszédekkel (monológ) igen szűken kellene gazdálkodni; mert annak csak ott van helye, hol az indulat annyira nőtt, hogy az indulatos elfeledkezik magánlétéről.”

Kortárs szerző:

- b) „Nem állíták soha, hogy ő Shakespeare vagy Goethe a drámában, lord Byron vagy Schiller a lírában, Washington Irving a novellában, de hogy nálunk, magyaroknál egyike a szépirodalmi jeles elméknek, kinek hatása a maga korában nagy volt, kinek nyelvünk és nemzetiségünk körüli érdemei tagadhatlanok, azok, kik a legközelebb lefolyt évtizedeket ismerik, szíves hálával fogják megvallani. [...] Neve ez időkben ünnepezt név volt a színpadokon, zsebkönyvéből évenként annyi példány kelt el, mennyinek elkeltével mai zsebkönyveink nem dicsekedhetnek. A vígjáték halála óta intenzíve egy lépést sem tett előre...”

Kortárs szerző:

- c) „Tisztelni kell a szokást s a grammatikát, s jaj annak, a ki törvényt nem ismer: de az ízlés nem kevésbé szükséges és biztos vezér [...] Te ifjú vagy; az út terhes, de egy kedvező isten segítségével megfuthatod. Menj teljes elszánással neki, s a nehézség ne lankasszon, a hasztalan taps el ne szédítsen.”

Kortárs szerző:

Elérhető pontszám: válaszonként 0,5 – 0,5 pont, összesen 3 pont

3. feladat:

Töltse ki a táblázatot! (Egy mű csak egyszer szerepelhet!)

Drámai műfaj	Kisfaludy Károly e műfajban írt műve	A műfaj 2 jellegzetes eleme – Kisfaludy műve alapján
Történeti vígjáték		a) b)
Népies bohózat		a) b)
Lírai színmű		a) b)
Lovagdráma		a) b)
Végzetdráma		a) b)

Elérhető pontszám: a műcímért 0,5 pont, a 2 jellegzetes műfaji elemért 0,5 pont,
összesen 5 pont

4. feladat:

Mivel magyarázható Kisfaludy Károly drámáinak korabeli hangos sikere?

Kisesszéjében ismertessen 4 irodalomtörténeti vagy színháztörténeti sajátosságot!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: összesen 4 pont

5. feladat:

- a) Nevezze meg Kisfaludy Károly vígjátékaiban a komikum fajtáit!
Mindegyikre írjon példát az életműből!

Komikumfajta	Példa

- b) Nevezze meg Kisfaludy Károly szomorújátékainak 2 jellegzetes szereplőtípusát! Mindegyikre írjon példát az életműből!

Szereplőtípus	Példa (műcím, szereplő neve)

Elérhető pontszám: válaszleemenként 0,5 – 0,5 pont, összesen 5 pont

FIGYELEM!

A feladatlap megoldása után kidolgozandó TÉTEL CÍME:

Dramaturgiai hagyományok és romantikus újítások Kisfaludy Károly színműveiben

IV. „A görög-római mesék világa (Aiszóposz és Phaedrus)” című témához tartozó
feladatlap

1. feladat

Értelmezze az alábbi fogalmakat a témával összefüggésben!

fabula.....

.....

allegória.....

.....

bestiarium.....

.....

antropomorfizmus.....

.....

Elérhető pontszám: válaszelemeenként 0,5 pont, összesen 2 pont

2. feladat

Foglalja össze tömören a mítosznak és a mesének egymástól eltérő jegyeit!

	Mítosz	Mese
Téma, hősválasztás		
Kötöttség		
Funkció		
Szövegforma, szövegtípus		

Elérhető pontszám: válaszelemeenként 0,5 pont, összesen 4 pont

3. feladat

Hogyan kapcsolódnak az alábbi nevek a görög-római mesék világához? Egy-egy mondatban válaszoljon!

Phaléroni Démétriosz

.....

Hérodotosz

.....

Delphoi papjai

.....

Apuleius: Aranyszamár

.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 pont, összesen 2 pont

4. feladat

„Olykor csak utalások vallanak egy-egy mesetípus hajdani meglétéről, máskor több-kevesebb hűséggel elmondva maga a mese szövege is előttünk áll ezer esztendő előtről.”

(Voigt Vilmos: A magyar folklór; A mese történetének kezdetei)

Készítsen négy fontos kulcsszóval és négy példa megnevezésével vázlatot a meseműfaj és a mesetípusok bemutatásához!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: válaszemenként 0,5 pont, összesen 4 pont

5. feladat

a) Az antik mesék csattanói a különböző nyelvek szólás- és közmondáskészletén is nyomot hagytak. Alább két rövid Aiszóposz-mesét olvas. Írja oda utánuk azt a magyar közmondást vagy szólást, amelynek a jelentése összefügghet az antik szöveggel!

A züllött ifjú és a fecske

Egy züllött ifjú elpazarolta atyai javait, s csak egyetlen köpenye maradt. Amikor megpillantott egy idő előtt érkezett fecskét, azt hitte, hogy itt a tavasz, és már semmi szüksége a köpenyre; fogta hát, és eladta azt is. Később azonban, mikor ismét téliesre fordult az idő, és nagy lett a hideg, megpillantotta a fecskét, megfagyva, holtan, és így szólt hozzá: "No, te aztán elintéztél engemet és magadat is."

A mese bizonyítja, hogy minden alkalmatlan időben végrehajtott cselekedet veszedelmes.

.....

A földműves és a kígyó

Egy földműves tél idején hidegtől megdermedt kígyót talált; megszánta, és keblére helyezte. Ám a kígyóba, ahogy felmelegedett, azonnal visszatért igazi természetére; agyonmarta jótevőjét. Az pedig haldokolva így szólt: "Megérdemlem a sorsom, amiért a gonoszon megkönyörültem."

A mese bizonyítja, hogy a hitványak nem változnak meg, még akkor sem, ha nagy jótéteményben részesülnek.

.....

A hajótörött

Egy gazdag athéni másokkal együtt hajón utazott. Nagy vihar kerekedett, és a hajó felfordult. A többiek mind úszva igyekeztek menekülni, de az athéni egyre csak Athénát szólongatta, és fűt-fát ígért neki, ha megmenti. Az egyik hajótörött-társa, aki ott úszott mellette, rászólt: "Ne csak Athénát hívogasd, a kezedet is mozgasd."

Tehát az istenek segítségül hívása mellett nekünk magunknak is gondolkodnunk és cselekednünk kell a saját érdekünkben.

.....

Legalább két helyes megoldással elérhető összesen: 1 pont

b) Értelmezze a fenti példákra is figyelemmel egy híres magyar etnográfusnak az alábbi megállapítását:

„...mindennemű beszédnek a parabolák és példák adnak minden fényt és teljes méltóságot, mert az ezekkel való élés megkettőzi a nyelvbeli kifejezőképesség adományát.” (Ecsedi István)

.....

.....

.....

Elérhető pontszám: összesen 2 pont

6. feladat

Jellemezze a következő mesék alapján a prózai, ill. a verses mese szerkezeti felépítését és poétikai sajátosságait; mutasson rá e téren a jellegzetes különbségekre is!

Aiszóposz: A királyt kérő békák

A békák bánkódtak szervezetlenségük miatt, mert nem volt uralkodójuk. Követeket küldtek hát Zeuszhoz, s kérték, hogy adjon nekik királyt. Zeusz látta együgyűségüket, s egy fadarabot dobott a tóba. A békák először megrémültek a csobbanástól, és a tó mélyébe merültek. Később azonban, mivel a fadarab mozdulatlan volt, felmerészkedtek, és végül már annyira lenézték, hogy felmásztak, és rátelepedtek. Mivel méltatlannak tartották, hogy ilyen királyuk legyen, másodszor is Zeuszhoz fordultak, és kérték, hogy cserélje ki a királyukat, mert nagyon lusta. Zeusz ekkor megharagudott, s vízikigyót küldött rájuk, amely megfogta és felfalta őket. A mese bizonyítja, hogy jobbak a lusta uralkodók, mint a haragos természetűek

Phaedrus: A tehén, a kecske, a juh és az oroszlán

*Sosem tanácsos és üdvös nagyúrral a
Szövetkezés: mesém tanúsítja tételem.
A jámborul tűrő juh, a kecske és a tehén
Az erdős völgyben oroszlánnal szövetkezett.
Egy vaskos, erős szarvast együtt ejtettek el,
Négy részre osztották s az oroszlán így beszélt:
„Az elsőt én veszem el, hisz oroszlán a nevem;
A második nekem jut bátorságomért:
Mert többet érek, énrám száll a harmadik;
S baj éri azt, aki a negyedikhez nyúlni mer!”
Így az egészket a gonoszság egymaga kapta meg.*

